

КУЛЬТУРА БЕЗПЕКИ В УМОВАХ СУЧАСНОСТІ: ВІД ПЕРЕКОНАНЬ ОСОБИСТОСТІ ДО СВІДОМОСТІ СУСПІЛЬСТВА

Шароватова О.П.

Національний університет цивільного захисту України

Демографічна та екологічна ситуації в умовах сьогодення зумовлюють необхідність невідкладних заходів для створення належної системи протидії небезпекам існуючого світу, підвищення рівня загальної безпеки громадян. При цьому практично доведено, що успіх у будь-якій сфері залежить не лише від нормативно-правових, організаційно-технічних та освітніх заходів, а й від якостей і здібностей людини, мотивів її поведінки, впевненості у необхідності і дієвості проведених нею заходів.

Відтак, забезпечення безпеки має стати вищим пріоритетом і внутрішньою потребою кожної людини протягом усього її життя, потребою кожної родини, кожного трудового колективу, всього суспільства, держави, всієї цивілізації. Тому слід прагнути прийняття цих норм дітьми, їхніми батьками, педагогами, що у повсякденному житті відобразиться у відповідних особистісних установках і цінностях.

Усвідомлення нинішнього стану безпеки кожної особи призводить суспільство до актуальності масштабного завдання щодо перегляду існуючого ставлення до питань безпеки шляхом формування нової масової культури – культури безпеки, коли кожен українець свідомо обирає певну позицію, набуває необхідні знання та навички у сфері забезпечення безпеки, в той же час держава створює сприятливі умови для його життєдіяльності, збереження здоров'я і працездатності. Тож, зрозуміло, що написані норми і правила – це ще не культура безпеки, це лише зовнішні ознаки цивілізації, тоді як культура - це рівень самосвідомості кожного співвітчизника і всього суспільства.

Зміст культури безпеки особистості включає пріоритетні напрями базової культури цієї особистості, тобто світоглядну, моральну, психологічну та інші різновиди культури. Розвиток такої культури на індивідуальному рівні передбачає формування ідеалу і цінностей у сфері безпеки життєдіяльності, її мотивування, розвиток вроджених і формування набутих якостей особистості.

Сьогодні культура безпеки - це культура з великої літери, це норма поведінки громадянина, частина його сутності, його натура. Це природна реакція, набутий рефлекс цивілізованої людини відносно потенційної можливості прояву загрози небезпеки. Це правильна реакція, що стала повсякденною звичкою і нормою, подібно до того як культурна, цивілізована людина звикла вітатися при зустрічі зі знайомими людьми, не замислюючись кожного разу про те, з яких міркувань це слід робити. І якщо культура безпеки наявна, то саме завдяки їй, в силу цієї своєї звички, людина просто і природно для себе ніколи не порушить правил безпеки. Для неї просто не існує інших способів буття.

Основою формування культури безпеки є новий тип виховання й освіти, спрямованого на взаємодію людини з навколишнім середовищем, розвиток її нового світогляду, аналіз і оцінку існуючих небезпек, на прогнозування найближчих і віддалених наслідків їх реалізації.

Очевидно, що об'єктом формування культури безпеки початкового рівня виступає особистість, в якості об'єкта більш високого рівня - трудові колективи, корпорації, а ще вище - суспільство і держава.

Відповідно елементами, що формують культуру безпеки на цих рівнях, є: світогляд, норми поведінки та риси характеру, здібності, ціннісні орієнтири, підготовленість з питань безпеки (уміння, навички, практичний досвід); мотивація, прагнення, творчий досвід, самоконтроль; корпоративні цінності, обізнаність персоналу з питань безпеки, професійна етика і мораль, нормативно-правове регулювання і підготовленість населення з питань безпеки, державне управління, традиції і цінності безпеки життєдіяльності.

Саме наявність такої реальної культури безпеки виступає показником зрілості і розвиненості суспільства.